Haftalık siyasî magazin

BAŞDAN

İSTİKLÂL ŞUURU

«Bugün Asya kendisini idare edecek vaziyette değildir. Çok iptidaî bir haldedir. Avrupa ve Amerikanın yardımı olmazsa ayakta duramaz.»

Bu yazı Hürriyet isimli bir İstanbul gazetesinin 26/XI/948 tarihli nüshasında çıkmıştır.

Mütareke yıllarını hatırlayanlar, o zaman da, tıpkı böyle fikirlere, emperyalistlerin kuklaları gazetelerde rastlandığını bilirler. Bunlar Türklerin iptidaî oduğunu ve Türklerin müstakil bir devlet idare edecek maddî ve manevî elemanlara malik olmadıkları, onun için büyük bir Avrupa veya Amerika devletinin mandasına tâbi olmayı ileri sürerlerdi.

Türk Kurtuluş Savaşının emperyalistlerle beraber, bu mandacı zihniyeti de Türk vatanından silip süpürdüğünü biliyorduk.

Fakat yukarıda tırnak içine aldığımız yazılar biraz bizi düşündürmedi değil. Çünkü Asya milletlerine geri, kendi kendilerini idareden âciz diyen muharrir, acaba Türkiyenin Asyada olduğunu, ve Türk milletinin de Asyalı bir millet olduğunu bilmiyor mu?

Bir millet istiklâlini kaybetmeden evvel, istiklâl şuurunu

Yanın:
Kemâl Yalazkan

kaybeder ve bütün emperyalistler boyunduruk altına aldıkları milletleri hep kabiliyetsizlik ve idaresizlikle itham eder, onlara kendilerini meşru bir vasi olarak kabul ettirirler.

Hakikatte ise, Asyalıların geriliği, sırf uzun yıllar emperyalistlerin sömürgecilik siyasetlerinin neticesidir. Yoksa o kabiliyetsiz denilen, Hint, Arap, Çin ve Türk kavimleri henüz Avrupa yontma taş devri yaşarken parlak medeniyetler kurmuşlardır.

Hem Asyaya gelen Avrupalılar, Asyalıları adam etmek için değil, ya bir kumpanya kurmak, ya petrol kuyuları açmak, ya afyon satmak, veya ham madde toplamak için ayak basmışlardır.

Sonra, bir milletin yardıma muhtaç olması ayrı bir mesele, kendi kendini idare etmesi yani istiklâli ayrı bir meseledir.

Yalnız Asya milletleri değil, Avrupalı ve Amerikalı bir çok milletler de birbirinin yardımına zaman zaman muhtaç olurlar. Fakat bu yardım onların istiklâl fikrini öldürmez.

Hürriyet gazetesindeki bu hürriyet ve istiklâl düşmanlığı yapan bu küçük yazı, oldukça kıt ve küçük bir idraki destekliyor, fakat Türk milletinin istiklâl şuuru kuvvetli ve büyüktür.

Türkiye sosyalizme neden muhtaçtır?

Bu haftadan itibaren, Türkiyenin sosyalizme neden muhtaç olduğunu ve bunun tarihî bir zaruret olduğunu izah eden kıymetli ve ilmî bir yazı serisine başlıyoruz. Bilindiği gibi, bu konuda pek az şey yazılmış ve söylenmiş olduğundan, sosyalizm mevzuundaki bu yazıların, okuyucularımızın alâkasını çekeceğini ve faydalanacaklarını umuyoruz. İlk yazı, ikinci sahifemizdedir.

Devletin iktisadî hayata karışması

15 inci sayıdaki iş kanunlarımız başlıklı yazının devamıdır:

Yazan :
Âbidin Nesimi

2— Şimdi iktidarda emek sahiplerinin olduğunu kabul edelim. Bu takdirde pek tabiidir ki, devlet, emekçiler lehine iktisadî hayata karışacak ve iş kanunu da, emekçi lehine bir manzara gösterecek ve işçi sınıfının durumu düzelecektir.

Tamamile mantıkî gözüken bu görüş, hayata ve ilme uygun değildir. İşçi partisi iktidara gelse bile, bu tarzda işçinin durumu düzelmez. Zira: İşte Almanyada Muller ve Scheideman idaresi... Hattâ Almanyada o devirlerde Cumhur Başkanı olan Ebert bir işçi idi. Buna rağmen Almanyada işçinin durumu düzelmemişti. Fransada Millerand ve halk cephesi hükûmetleri devrinde işçi sınıfı iktidarda idi. Fakat Fransız işçilerinin durumu düzelmedi. İngilterede Mac Donald ve Atlee idareleri bir işçi idaresidir. Fakat İngilterede de işçi durumu düzelmedi.

Vaziyetin böyle olduğunun en bariz misali: Almanyada, Fransada ve İngilterede, işçi partisinin iktidarda bulunduğu devirlerde yine grevlerin devam etmesi, işçilerin kendi kuvvetlerine dayanarak durumlarını düzeltmeğe kalkmaları ile de sabittir. Demek oluyor ki iktidarda işçi partisi olsa bile, devletin iktisadî hayata müdahalesi yolile, işçinin durumu düzeltilememektedir.

Bunu; işçi partisinin işçinin iktisadî durumunu düzenlemek isteyişi şeklinde anlamak mümkünse de, bu realiteye uygun değildir.

İşçi partisi, işçinin durumunu düzenlemek istemesine rağmen, bunu devlet kuvveti ile, kapitalist nizam içerisinde yapmağa muvaffak olamamaktadır. Bu da şu demektir: «Devlet, mevcut kapitalist nizam içerisinde, ne kadar arzu ederse etsin, mevcut sınıfların düzenini değiştiremez. Nasıl ki devlet bir emirle, yağmur yağdıramaz, güneşin batıp doğmasını, kadınların üç ayda doğurmasını kendi arzusuna göre düzenleyemezse (1) tıpkı bu tabiî hâdiseler gibi, sosyal hâdiseler ve bunların da şartları vardır. Bir cemiyette de iktisadî hayatın kendine hâs kanunları vardır ve bu kanunlarla iktisadî hayat gelişir veya geriler. Devlet bu kanunlara aykırı bir yol tutamaz. Ancak bu iktisadî ve içtimaî kanunların gösterdiği yolda yürümek vatandaşları sıkıntı içinde bunaltmaz ve böylece âdil ve hukukî bir devlet vasfını kazanır. Cemiyetin ve iktisadî hayatın umumî kanunu nedir?

Bunu bir başka yazımızda inceleyeceğiz.

---

(1) Nitekim Mümtaz Ökmen devrinde, iktisadî hayata yapılan devlet müdahalesi, müsbet bir netice vermemiş, bu müdahaleler ancak bir avuç muhtekirin milyonlar kazanmasını sağlamıştır.

İtirafname

Aşağıda okuyacağınız manzume, bundan 41 sene evvel (26 Şubat 1327 de) Karagöz gazetesinde neşredilmiştir. Bu manzumenin başında, (Valilik yapmış bir müstebidin Millet Meclisine verdiği itirafname) denilmektedir.

Bir zamanlar millet hayrına muhalefet organı olan ve mizah edebiyatının en iyi örneklerini veren Karagöz,ün ne garip talihi varmış ki, bugün C. H. P. nin köylü arasında propagandasını yapmak vazifesi ona düşmüştür.

Milletin bir fikri varmış hakkını ihkak gibi
Ehli istibdadı mebusanda istintak gibi
Başka hiç çare yoktur affı isticlâb için
Cürmünü ikrarla saymak, muterif olmak gibi
Söyleyim ahvalimi siz merhamet eylersiniz
Eşki çeşmim daima akmaktadır maslak gibi
İtirafım mertçedir cidden buna kani olun
Söylemem asla yalan söz bir kötü, kaltak gibi
Terbiyem yok, görmedim tahsil; yetiştim böylece
Benzerim insana gerçi bir kabataslak gibi
Gasb - ü sirkat hasletimdir tâ sabavettenberi
Reddi müşkül bir nasibe var mıdır ahlâk gibi?
Sureta pâk olmayı arzularım amma ki hayf
Simsiyahtır dahilim şehri Zonguldak gibi
Bunca yıldır para aldım mülke hizmet etmedim
Millete ettim hıyanet bir denî, alçak gibi
İzzetin tuttum elinden sımsıkı yaltaklanıp
Öyle birleştik ki muhkem et ile tırnak gibi
Kendi engin bir nehir, cümle vilâyet menbaı
Bendeniz ettim vesatat arada azmak gibi
Hainin gönderdiği evrak bütün nezdimdedir
Kıymeti çoktur benim için saklarım tiryak gibi
Yan yatıp ezvaka daldım bakmadım asla işe
Ehli hacet bağrışırken kuş gibi, İshak gibi
Mir - i defterdarı ikna eyledim ortaklığa
Aksilik ettikçe vurdum başına tokmak gibi
Topladık birlikte daim yüzde doksan kâr ile
Her ne varsa sergi, suret, eski istihkak gibi
Eylemem ömrümde inkâr ben rejinin hakkını
Doğrusu birlikte çaldık ayni bir ortak gibi
Zaptiye, jandarma, polis emrime münkat idi
Oynadım anlarla satrançtaki paytak gibi
Pek mühim irad idi ekseri cinayat zatıma
Nehib - ü garet, gasb - ü sirkat, kast ile ihrak gibi
Hangi memur çalsa, rüşvet alsa da bir hissecik
Arz - ü takdim eylese, oldum ana yardak gibi
Cezb - ü celbettim umumun şulei ümidini
Bende toplandı tamamen noktai mihrak gibi
Bir dolap kurdum sızdırdım memleket âyanını
Zerre hassa kalmadı anlarda kıkırdak gibi
Mal - ü servet, her ne gastgeldimse aldım cebir ile
Belki kalmıştır biraz eşya, çanak, bardak gibi
Merhamet bilmem sinir zafım dahi yoktur şükür
İç sıkar âvazı imdat nağmei vakvak gibi
Sayei sirkatte hep şampanya içtim rûzuşeb
Halkı tesmim eyledim amma rakı, konyak gibi
Fikri ahraraneyi her kimde ki sezdim ise
Derakap boğdum tıkanıp sadrına hunnak gibi
Kimde servet, kimde emval varsa çektim bütün
Hepsi kalmıştır bugün hamamdaki çıplak gibi
İltizam ettim bütün hırsızları ortak olup
Sâye saldım bir gölgeli çardak gibi
Hep cesaret gösterip yaptım ne ki yapmış isem
Çalmadım asla ve kat'a aczile korkak gibi
Buldu bir câyi kabul zatımda hiç reddetmedim
Hepsini aldım tavuk, kaz, at, keçi, oğlak gibi
Sui icraata âlet eyledim casusları
Hokkabazın destini tezyin eden şak şak gibi
Hepsini soydum müsavaten adalet eyleyip
Emrime tâbi ne varsa köy, kaza, sancak gibi
İlmi irfan kalmadı sürdüm bütün erbabını
Şimdi kalmıştır vilâyet öyle cascavlak gibi
Can - ü malı milletin bir baziçe olmuştu bana
Bunca yıldır oynadım anlarla oyuncak gibi
Oldu memnun yaptığımdan ruhu Cengiz şüphesiz
Eyledim hep mülkü altüst bir yığın toprak gibi
Ansızın idbara mağlup oldu ikbalim benim
Canbazın sakin dururken attığı taklak gibi
Çıktı kanunu esasî halk biraz sersemledi
Kaçmadım hayfa o anda bir alık, ahmak gibi
Bir derin hâbdan uyandı hep ahali bağteten
Cümlesi tebdili etvar ettiler allâk gibi
Dâmenim takbil edenler gelmez oldu yanıma
Kıymetim hiç kalmadı bir kirli bağırsak gibi
Vurdular sille tokat, kokmuş yumurta attılar
Şişti her yanım kabardı âdeta bir parmak gibi
Gerçi uryan eyledim ben bir vilâyet halkını
Rahmedin siz bir vezire kalmayım şallak gibi
Affedin bizler gibi mücrimleri âti sizin
Milletin ikbali gayet rûşena, parlak gibi

Türkiye Sosyalizme neden muhtaçtır

Osmanlı imparatorluğunun parçalanmasından doğan Türkiye, Mısır, Suriye, Irak v.s. gibi cemiyetler batı cemiyetlerinin geçirmiş olduğu ekonomik ve politik tekâmülü, geçirmemişlerdir. Bunlar monarşik cemiyet tipine girmeksizin imparatorluğun parçalanmasından ortaya çıkmış bulunuyorlar. Monarşi basamağını, yani temerküz devresini yaşamadan imparatorluğun feodal bünyesinden millet dediğimiz çağdaş cemiyet tipine atlıyan bu cemiyetler ya tamamen çözülerek sömürge haline gelirler, yahut politik bir tazyik altında varlıklarını devam ettirmeye muvaffak olurlar. Normal sosyal tekâmül politik bünyenin ekonomik zaruretler tarafından tayin edilmesile ceryan eder. Monarşi basamağını, dolayısile burjuvazi ve endüstri inkılâplarını geçirmemiş oldukları için muasır mânasile endüstriel bir alt yapıya malik olmıyan bu cins cemiyetlerde ise tam aksine olarak politik bünye, ekonomik yapıyı yaratmak işine girişir. Bu hal, burjuva cemiyetini örnek alan Ortaşark milletlerinde inhisarları, gümrük duvarlarını, devlet kapitalizmini ve bunlara muvazi olarak aşırı milliyet cereyanları nı ortaya çıkarır. Sosyal tekâmülle yaratılmamış olan ekonomik yapıyı bir siyasî programla yaratmağa, daha doğru su o yapıya malik olan normal tekâmül milletlerini taklide girişmek kendiliğinden total'ter bir rejimi yaratır. Ya bir yarım müstemleke vaziyetine düşmek, veyahut gümrük duvarlarile «millî endüstri» yi korumak zarureti vardır. Birinci şıkta burjuva sermayesi hâkim hale geleceği için kesin bir siyasî diktatörlük açıkça hissedilmiyebilir. İkinci şıkta, devlet her şey olmağa mecbur dur. Ve sosyalist bir yapıya malik olmayınca, devletin müdahalesi devlet kapitalizmine, oligarşik, zümreci bir nizama müncer olur. Filhakika bizim bugünkü durumumuz H. P. etrafında toplanan mahdut bir zümrenin oligarşik hâkimiyetinden ibarettir. Bu suretle burjuva cemiyetlerinde servet temsil edenler hükûmeti elde eder, ikinci şıkta ise, hükûmeti elde tutanlar servet temsil eder. Aradaki istikamet farkına rağmen netice bir olduğu için tröstçülerle oligarşi mümessilleri arasında kendiliğinden hazırlanmış bir «anlaşma imkânı» mevcuttur. Bu politik münasebetler sahasında muahedeler, dostluklar halinde belirir. Önce zımnî iken sonra politika tezahürlerile aşikâr bir hal alan bu netice imparatorlukların parçalanmasından doğan endüstriden mahrum milletlerin başındaki zümreyi derhal kapitalist endüstri devlerile anlaştırmak suretile yeniden kapitalistlerin kucağına düşürür ve artık yarım, yahut tam müstemleke haline doğru sürüklenmek kaçınılmaz bir netice olur.

Sosyalist cemiyet şeklini hiç gözönüne almıyarak inhisarcılık ve devletçilik yapan «her siyasî parçalanma cemiyeti» devlet kapitalizmine ya ni oligarşik bir nizama sürüklenecektir. «Halkçılık» iddialarına rağmen devlet mahdut bir zümrenin menfaatlerine hizmet etmek suretile o zümrenin devleti olur. Halkçı değil, tam aksine halk düşmanı çehreye bürünür ve çok esaslı bir hâdise onu menfaatinin sarhoşluğundan uyandırıncaya kadar bu halinin farkına da varmayabilir, halkçılık şarkıları söylemekte devam eder. Muayyen bir devreden sonra bu halkçılık şarkıları şuuruna varılmış bir istismara perde vazifesini görmek ister.

Feodal nizamdan monarşik merkezleşme safhasına geçemiyerek doğrudan doğruya millet safhasına atlamak kaderine düşen cemiyetler için «siyaset yolile endüstrileşme» hali, zarurî olarak siyaseti ellerinde tutanların hâkimiyetise yani oligarşiye müncer olur: Devletin altın stoku o zamana kadar hiç görülmemiş bir miktara yükselir, yani devlet zenginleşir, servetle böbürlenir, fakat halk kütleleri açlık, sıkıntı içinde kalır. Artık «siyasetle endüstrileşmek» yolunun halkçılık neresinde dir bilenler varsa söylesin. Siyasî oligarşide tröstler, Fordlar yoktur, onların yerini siyasî zümrenin, partisi tutar.

İNSANLAR ve KİTAPLAR

Baltacıoğlu ve Türkedoğru

İNSAN DEĞİŞİYOR!

Baltacıoğlu, bir zamanlar, «sol» neşriyatı Anadoluda can la başla yaymayı saadet biliyordu ve henüz, Mecliste, matbuat hürriyetini boğmanın teknik inceliklerini öğretecek duruma yükselmemişti. İnsan değişiyor!.

Yeni adam'ın «olanlar, bitenler» sütununda, şu satırları okumuştuk: «Neye Türke Doğru yalnız bizlerin olsun? Neye enternasyonal olmasın? Baltacıoğlu'nun eserleri ... dünya ayarında değerlerdir.» Ve, gafil muharrir bu çeşit eserlerin, saniye kaybetmeden, Devlet Bütçesi yardımile, mesleni dillere çevrilmesini öğütlüyordu.

* *

Türke Doğru'ya acıyorum. Göbels'in aksak ruhunu şad edecek nutuklarla ikbal basamaklarını hazırlamağa çalışan Baltacıoğlu, bu eserin başında «fikir adamları» nı «gerçek üzerinde ilmî metodla çalışmağı bilenler» diye tarif etmiş Tekrar Yeni Adam kolleksiyonuna baş vuruyorum, ve bir daha öğreniyorum ki, Peyami Safa Türklerin yetiştirdiği «büyük mütefekkir» lerin en seçkinlerindendir.

★

İnsan tarihinde benzeri görülmemiş bir işkence çağını, kuduz canavarların yirminci asrın yapraklarına kan ve ateşle yazdıkları «yeni nizam»ı yorulmadan alkışlıyan «büyük mütefekkir» i arıyoruz. Dostları onu «müsbet realist», «cins bir kalem kahramanı» diye okurlardı. O, Gestaponun baltasına methiye yazmış «Frankonun vaftiz babası ve mirasçısı» «Petain'i en büyük faransız» diye putlaştırmış; kalemini, yıllarca kanlı bir bıçak gibi, faşizmin emrine ver mişti. İkinci cihan savaşının «altı yıllık cehennemî dersi» nden sonra da, halâ, yelesi alevli bir arslan karikatürü gibi, «günlük politikacılar»a ve ideoloji yobazları» na saldırır odur. «Zamanımızın tarihî maddeciliği ve buna benzer sistematik ve doğmatik düşün celerinde Avrupa rasyonalizminin tutulduğu hastalığa hâzik bir doktor gibi parmak basan» yaman şaklaban, «madde kalıplarının dışında hakikat tanımayan» larla «güdük maddeci felsefe» yi şişliyor; «batının büyük zekâları - yalnız şairler ve ruhcu filozoflar değil, tabiat bilginleri, hattâ sofu Marksistler - Allaha doğru yöneliyorlar..» diye vâzediyor «metafizik tefekküre lyakatli büyük zekâlar... günlük makale edebiyatının işporta mefhumlarile düşünmekten kaçak halis tefekkür...»

★

«Halis» kelimesinden «altın»a atladım. Önümde Signal'in 15 Haziran 1940 tarihli 5 inci sayısı var. Dieter Hermann, bu sayıda, «Bunca altın bugün de bir servet midir?» başlıklı bir makale yazmış. Bu makalede, Amerika altın külçeleri ortasında açlıktan ölmeğe mahkûm bir zavallı gibi tasvir ediliyor. Cumhuriyet kolleksiyonlarını karıştırıyorum. Signal Köprüde satılırken, ayni yazı, «Altına veda» başlığı altında ve Peyami Safa imzasile karşımızdadır.

İşte size bir altın fıkra, «büyük bir mütefekkir» ve potadan geçmiş «halis tefekkür» örneği!.

YALANCI PEHLİVAN

Danışıklı dövüşe çıkan Celâl Bayar'a, D. P. kurulurken ilk sorulan sual şu olmuştu: «Bu Parti bir muvazaa partisi midir?»

Eski politika kurdu ağır hakareti anlamamazlığa geldi ve sadece: Hayır! diye cevap verdi. Halbuki sonra, muvazaanın «namussuzluk» olduğunu söylediği zaman, muarızları, vaktile bir muvazaa partisi kurduğunu hatırlattılar.

Zarurî yiyecek maddelerinin ateş pahasını çoktan aştığı bu günlerde, milyoner Bayar gene sahnededir ve, her zaman ki gibi, yalancı pehlivan rolü nü oynamağa hazırdır.

BOYUNDURUK

Halkın demokratik haklarından bahsediyor; bunları istiyorsunuz. Unutuyorsunuz ki otoriter bir demokrasde, demokratik haklar prensip olarak kabul ve ilân edilir de, halk yığınları gene sürü gibi güdülür. Böyle bir demokraside, ancak, boyun eğme hakkının tanındığını bilmiyor musunuz?

GÜVERCİN SIRTINDA

Zaptiye kafasile yürütülen bir memlekette ve terörün hüküm sürdüğü devirlerde yazı yazmak güvercin sırtında cephane taşımak demektir. Zira, her suçsuz kelime maskeli bir haydut, her ileri fikir dişlerinin arasına kanlı bıçak sıkıştırmış azılı katil muamelesi görür ve kitap en büyük suç delili sayılır.

Böyle devirlerde, kalem, ancak, hürriyet ve hayat pahasına kullanılabilir; ve iktidarın nazarında, kalem kullanmak silâha sarılıp dağa çıkmakla birdir.

Sonradan Kapitalistleşen Memleketlerde

Devlet Kapitalizmi

Yukarda batı Avrupadaki burjuvazinin doğuşunda ve ö lüşünde devlet kuvvetinden açıkça kendi lehine istifade ettiğini ve devletçiliğe baş vurduğunu gördük. Nitekim bilâhare kapitalist gelişmede geç kalmış olan memleketlerin burjuvaları da kendi sanayilerini bir an evvel kurmak ve bu gelişmeği hızlandırmak maksadile ayni şekilde, açıkça devlet teşkilâtından istifade etmişlerdir. Bu ekonomik siyaset te, batıdaki burjuvazinin gelişmesinde devletin oynadığı role benzer. Hattâ bu ekonomik siyasete birtakım muharrirler, bu yüzden, neomerkantilizm (yeni merkantilizm) demişlerdir.

Bu memleketlerdeki burjuvazi İngiliz, Fransız burjuvasinin takip ettiği liberalizm siyasetini güttükleri takdirde bu eski kapitalist memleketlerin ucuz malları ile rekabet edemiyeçekler ve bu memleket ler kapitalistlerinin elinde birer müstemleke olacaklardı. Bunu anlayan burjuvazi derhal devlet kuvvetinden istifade ederek hariçten gelen mallara yüksek gümrükler koymak suretile bu malların rekabetinden kendini korudu. Amerika onsekizinci asır sonunda İngiltereye karşı açmış olduğu istiklâl harbini kazandıktan sonra İngiliz ve Fransız mallarına yüksek gümrük ler koymuştur. Bu yüksek gümrüklerin himayesinde geli şen burjuvazi kısa bir zaman da eski kapitalistlerin seviyesine gelmiş ve hattâ onları bile geçmiştir. Alman ve Japon burjuvazisi de aynı himayeler den istifade ederek kısa bir zamanda inkişaf etmek fırsatını bulmuşlardır (1)

Kapitalist gelişmede geç kalmış olan memleketlerde burjuvazinin devletten gördüğü yardım yalnız gümrük himayesinden ibaret değildir. Biliyoruz ki kapitalizmin gelişmesi için lâzım gelen en büyük şartlardan biri de sermayesinin birikmiş olmasıdır. Gerçi gümrük duvarları ile himaye edilen yerli burjuvazi kısa bir zamanda büyük kârlar temin ederek sermaye biriktirir amma, ne de olsa bugünkü büyük sanayii için lâzım olan paranın kısa bir zamanda birikmesi zordur. İşte devlet halktan aldığı, muazzam bir yekûn tutan vergilerle vakit geçirmeden bu sanayii kurar ve sonra dan burjuvazi kuvvetlendikçe ona devreder. Memleket piyasasının ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuş olan bu fabrikalar esasen tekeli bir halde çalışmakta olduklarından devletin elinden tutan bu sanayii hemen bir kaç kapitalistin eli ne geçmiş olur. Yani bu memleketlerde kapitalizm liberal devresini geçirmeden tekelci kapitalizm devrine girer. İç piyasada malını istediği fiata satan bu tekelci grup büyük kâr lar temin eder ve evvelce de gördüğümüz gibi bu sermaye yi hariçte işletmek ihtiyacını şiddetle hissetmeğe başlar. Hele sanayii, Japonyada olduğu gibi, umumiyetle ihtiyaçları dar ve fakir bir yarı köylü tabakasına dayanıyorsa bu ihtiyaç büsbütün ehemmiyet kazanır.

(Devamı 4 de)

(1). Dünyada henüz paylaşılacak boş pazarlar bulunduğu sırada kapitalizme kapatılan bu kapılar kapitalizm tarafından şiddetle açılmağa zorlanmadı. Halbuki sonradan kendi istiklâllerini alarak sanayileşmek isteyen müstemleke ve yarımüstemlekelerin almak istedikleri bu koruyucu tedbirler tekelci kapitalizm şiddetle mani oldu ve hattâ bu hususta harbi bile göze aldı. Çinde, Hindistanda, Yakınşark ta ve nihayet Türkiyede takip edilen emperyalist siyaset bunların misalidir. Bugün de Amerikanın tekelci kapitalistleri bütün gümrük duvarlarını yıkarak dünyanın her tarafını iktisaden ele geçirmeğe çalışmaktadırlar

Devlet müessesesi ve Sendikalizm

Yanlış kullanılan kelimeler-Devlet müessesesi nedir?-Devlet müessesesine ihtiyaç varmıdır?-Sosyalizm, Sendikalizm ve Anarşizm nedir?.

Demokrat hayatın icaplarına daha yeni uymağa başladığımız için, içtimaî hayata ait bir çok kelimeleri hakikî mânalarından farklı bir mânada kullanmaktayız. Bu mevzuda bir misal vermek kâfidir: O da, sendikacılıkla, sendikalizm kelimeleri... Bu iki tabiri, maalesef, biz birbirinin müteradifi olarak kullanmaktayız. Halbuki bunların arasında dağlar kadar fark vardır. Sendikacılık, kısaca şu iki vazifeyi yapan meslekî teşkilâttır:

1— Azaları nam ve hesabına kollektif mukavemet akteder...

2 — Azalarının menfaatini korumak üzere, bir iş borsası tesis eder.

Sendikalizm ise, bir sınıfın diğer sınıfı ezmesi için kurulmuş sun'î bir müessese olan devletin yerine, içtimaî hayatın sevk ve idaresi için sendikalar koyan içtimaî bir doktrindir. Görülüyor ki, sendikacılık ve sendikalizm arasında ciddî ve esaslı fark vardır. Demek oluyor ki, her sendikalist yani sendikacı, mutlaka sendikalizm taraftarı değildir.

Sendikalar hakkında dilimizde, son devirlerde epeyce yazılar çıktı. Fakat sendikalizme dair, hemen hiç bir yazı neşredilmiş değildir. Bu baktmdan, kısaca sendikalizm üzerinde durmak, bu mevzu ile alâkalı arkadaşlarımız için faydalı olacaktır.

İstanbul'u okuyucularımızdan çok, taşralı okuyocularımızın her zaman dikkatlerini çeken, üç içtimaî müessese var:

1— Hükûmet, yahut uydurma Türkçe ile ilbaylık.

2— Hususî muhasebe, yahut uydurma Türkçe ile özel saymanlık.

3— Belediye, yahut uydurma Türkçe ile şarbaylık...

Bu üç müessesenin vazifeleri nelerdir? Neden böyle üç ayrı teşekküle lüzum hasıl olmuştur? Birinin yaptığını diğerleri yapamaz mı? Bu üç müesseseyi birleştirmek mümkün değil midir?. gibi birçok çeşitli sorular, vatandaaşlarımızın her zaman aklını çelmektedir. Hattâ çok kere, bütçede tasarruf yapılması bahis mevzuu iken, ilk akla gelen şey de, bu müesseselerin birleşmesile, yarı yarıya memur kadrosundan bir tasarruf yapılacağıdır.

Hakikaten, bu üç müesseseye ayrı ayrı lüzum olup olmadığı münakaşa mevzuu olabilir, Fakat bunu yapabilmek için, bu müesseselerin içtimaî vazifelerini bilmemiz zaruridir. Bunlardan hususî muhasebe ile, belediyenin vücuduna lüzum olup olmadığı mevzuunu bir kenara bırakalım, devletin vücuduna lüzum olup olmadığını inceleyelim. Devlete lüzum var mıdır? Bunu da tesbit edebilmek için devletin ne yapmakta olduğunu, sosyal vazifesinin ne olduğunu bilmemiz icabeder. Bir çokları (bayındırlık, sağlık, veteriner, emniyet, maliye, jandarma, savcılık, eğitim) müdürlüklerini içine alan içtimaî teşekkülü devlet olarak tanır.

Şimdi bu müesseseleri birer birer inceleyelim:

Bu müdürlükler, hususî muhasebenin, belediyenin gelirlerine dayanarak, yol, köprü... ve saire yaparlar, bozuk yolları tamir eder, ilk okulların masrafını öderler.

Malûmdur ki yol, köprü, hastanelerden... şehir içine rastlayanlar belediyeye, vilâyet hududu içine rastlıyanlar ise hususî muhasebeye aittir. Vilâyet hududunu aşıp ta diğer vilâyetleri de ilgilendirirse (millî yollar) gibi olursa devlete aittir. Fakat dikkat edilirse bu keyfiyet pek sathidir, zira pekâlâ millî yollar, ayrı ayrı vilâyet hudutları içinde olduğuna göre, her vilâyetin hududu içine rastlayan, o vilâyetin hususî muhasebesine ait olabilir. Hastaneler, mektepler için de ayni şeyler söylenebilir. Bir vilâyetteki devlet hastanesi, pekâlâ o vilâyetin hususî muhasebesine ait olabilir. Başka vilâyetlerden hasta almak bahis mevzuu olursa, diğer vilâyet hususî muhasebesi, o vilâyet hususî muhasebesine yardım edebilir. Mektepler için de ayni şey düşünülebilir.

Demek oluyor ki, bu müesseseler yani müdürlükler, pekâlâ belediye, hususî muhasebe müdürlüğü yolile yürütülebilir. Gelelim, emniyet, jandarma, savcılık, profesyonel ordu kısmına: Bunlar pek abiidir ki, ne belediyenin ve ne de hususî muhasebenin vazifeleri arasında değildir. Emniyet, savcılık ve profesyonel ordu, mevcut içtimaî nizamı korumak için veya dışarıdan gelecek bir tehlikeye karşı memleketi korumak için kurulmuş varlıklardır. O halde bunların fonksyonu, mevcut nizamı içtimaîden faydalananların menfaatini korumağa matuftur. Asıl devlet denilen müessese de, işte budur. Devletin diğer vazifeleri, yani belediyelerin veya hususî muhasebelerin yapabileceği şeyleri yapması, onun asıl hüviyetini gizlemek için yapılmıştır.

O halde ilmî şekilde tarifi ile devlet, bir sınıfın menfaatlerini koruyan, ve o sınıfın menfaatlerini bozmağa çalışan diğer sınıfların mücaadele hareketlerini önleyen bir müessesedir. İşte bu sebeptendir ki, sınıf mücadelesi tarih boyunca devam etmiştir. Devlet müessesesi ile bu bakımdan mücadele edenler, yukarıda adı geçen vazifelerin, belediyelere, hususî muhasebelere, sendikalara veya daimî münhap heyetlere devrini isterler. Buna göre, çeşitli, içtimaî ve iktisadî doktrinler doğar. Bunlardan sendikalizm, devletin sosyal vazifelerini sendikalara yaptırmak istiyen doktirindir.

Bu doktrinlerden, devletin ortadan kalkmasını ihtilâlle yapmak isteyen doktrine «anarşizm» derler. Hakikî demokratlar ve sosyalistler ise, devletin ihtilâl yolu ile kalkacağını kabul etmezler. Bunlar ancak, sınıfların ortadan kalkması ile devletin de yavaş yavaş, yalnız bir sınıfın menfaatlerini koruyan ve sınıfın ortadan silineceğini kabul ederler.

Âbidin Nesimi

Höt, möt, yok

Amerikan yardımı aleyhinde bulunduğum için resmî bir makamın huzuruna çıkarılmıştım. Aramızda şöyle bir konuşma geçti.

— Size antrparantez şunu hatırlatayım ki diyordu, siz Paris konferansını biliyor musunuz? Başımıza Kudüs meselesi yüzünden kimlerin belâ açtığını biliyor musunuz?

— Fakat efendim...

— Höt!. yine antrparantez söyleyeyim, Hünkâriskelesi muahedesini bilir misiniz siz?

— Evet amma...

— Hött! Size antrparantez diyeyim ki, tarihteki Prut muahedesini okudunuz mu?

— Doğru... Fakat...

— Höttt! Sen Pasarofçayı, Karlofçayı...

— Arzetmek isterim ki...

— Hötttt! Yine antrparantez söyleyeyim, sen Osmanlı tarihini okudun mu?

— Okudum, yalnız...

— Höttttt! Antrparantez bilmelisin ki, bizim tarihî düşmanımız...

Sayın kodaman, mademki böyle hem lsorarsın, hem de söyletmezsin, ben de icimden cevap veririm. Söylediklerinizin hepsi doğru, hepsini kabul ediyorum. Ben de size antrparantez cevap vereyim. Tarihi ben de okudum. Pasarofçaları, Karlofçaları ben de biliyorum. Ben de size, antrparantez sormak istiyorum:

«— Mîrim efendim, tarihimizin o kadar uzak yıllarına gitmeğe lüzum yok. Bizzat içinde bulunduğunuz İstiklâl harbini biz kimlere karşı yapmıştık?

Daha yakın tarihimize gelelim, iki gözüm efendim. Kürt isyanında devleti içinden yıkmak isteyenleri kimler ayaklandırmıştı? Onların eline silâhları verenler kimlerdi nuruaynim efendim? O silâhların markası, hangi imparatorluğun damgasını taşıyorduysa yın kodaman. Lûtfen antrparantez cevap verir mişiniz?

Daha, daha yakına gelelim. Amma öyle höt, möt yapmayın, korkarım zira. Ben haddimi bilirim, siz beş söyleyin, biz bir söyleyelim. Bugün dolarcıklarile, sinsi sermayeleri, naylon kasık bağları, plâstik tıngırtı bezlerile istiklâlimize göz dikenler kimlerdir? Bu memleketi iktisadî müstemleke, pazar yeri, ham madde kaynağı ve harp bekçisi yapmak istiyenler kimlerdir? Lûtfen antrparantez cevap verir misiniz nuruaynim efendim?

Siz haklısınız, biz tarihi'in kâr etmiyoruz. Aramızdaki fark şu ki, siz tarihi yalnız okudunuz, biz okuduk ve bundan milletimizin hayrına dersler çıkardık. Eğer höt, möt yapmazsanız antrparantez anlatalım.

Tarihte olan olmuştur. Bize yapmışlar, biz de yapmışız. Bugün yaşamakta olan halka bir faydası varsa, o zaman tarihin yapraklarını açalım. Tarihin kanlı vakalarını hortlatıp, bir hiç yüzünden, büyük bir iktisadî buhrana düşen halkı, milletçe kan dâvalarına sürüklemenin faydasını anlamıyoruz. Milletler arasında kan dâvası güdenler, yalnız ve yalnız harp meydanlarına mermi, tank, top satacak olan silâh fabrikatörlerile, menfaatlerini insan kanları üstünde tünemekte gören leş kargaları ve bezirgân milyonerlerdir. Bir de bunların satılmış uşakları yani çoban köpekleri ve kandırılmış zavallılardır.

Bugün dünya yüzünde bin bir sıkıntı ile yaşayan insanlar, babalarının, dedelerinin, analarının yaptıkları hataların hesabını soracak olurlarsa, dünya yüzünde birbirinin yüzüne dostça bakacak iki insan bulabilir misiniz?

Ben tarihimizi okudum. Fakat siz bugünkü Türk dostu Çörçilin, daha geçen Büyük Harpte en azılı Türk düşmanı olduğunu ne çabuk unuttunuz?

Yooo... Öyle gözlük camlarınızın üstünden hiddetle bakmayın. Höt möt te yok. Tarih bize şunu öğretiyor ki, bu milletin tek dostu vardır; o da yalnız ve yalnız kendisidir.

İşte bizim dediğimiz ve istediğimiz de budur. Bu milletin kendi mukadderatına hâkim olmasıdır.

Anladık söz büyüğündür amma, bırakın biz de nefes alalım, yoksa boğulacağız. Bu milletin öz evlâdı yalnız siz değilsiniz. Bizim damarımızda da Türk kanı çarpıyor. Bizim babalarımız da bu topraklar için can verdi.

İnsanlar sulh istiyor, sulh paşam efendim. Aç insanlar ekmek, hastalar ilâç, çıplaklar giyecek istiyor. Yalnız harp istemiyor. Ne o, kaşlarınız çatıldı, peşin söyledik iki gözüm, höt möt yok.

Beşiktaşta Tahsin isimli mektup gönderen okuyucumuza:

Üzülmeyin, mektubunuz aynen neşredilecek ve cevap verilecektir. Sıra bekliyor.

Okuyucularımızdan S. Toker ve V. Saysert'e:

Mektubunuz, cevap verilmek üzere sıraya konmuştur.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Bedava Düşmanlarımız

Geçen sayımızda bize dört sual soran bir okuyucumuzun ilk sorusunu cevaplandırmıştık. Diğer sorularına da şimdi cevaplar veriyoruz:

2 — Sizin de söylediğiniz gibi, iç politika tenkitleri, satış yapmak isteyen her gazetenin sermayesi olmuştur. Ve diyorsunuz ki siz, BAŞDAN, bu çeşit tenkitlerle fazla bir iş yapmış sayılmaz. Bunda kısmen haklısınız. Size iki madde halinde cevap verelim:

a) Memleketimizde maalesef iktidar tarafından dış politika bir umacı haline getirildiği için bu konuda kalem yürütmek hem zor, hem de tehlikelidir. Millî birlik ve millî beraberlik namı altında, aslında zorla yapılmak ve gösterilmek istenen, birlik ve beraberliğin dış politika bakımından tenkidi hemen hemen imkânsız gibidir. Resmî ve siyasî birer teşekkül olan partiler bile, iktidarın korkusundan, daima ve ilk söz olarak «dış politika» tenkidi yapamamaktadırlar ve Türk halkı dünyanın durumundan, meselâ Çinden, Almanyadan haberdar edilmemekte ve gelen bütün haberler de, muayyen maksatlı tek kaynaklardan gelmektedir. Bu durum karşısında, Türk halkı dünya hâdiselerinden haberdar olup, üzerinde tahlil yapmak ve düşünmekten mahrum bir hale getirilmektedir. Bu tazyik, sözüm ona (matbuat hürriyeti) namı altında, vatandaşları hep bir kalıp gibi, standart düşünmeğe mecbur bırakmakta ve iktidarın dost olduğu ile dost, düşman olduğu ile düşman hale getirmektedir. Fakat aklı başında herkes görüyor ki, bugün takip edilen dış politika, Atatürkün takip ettiği politikadan, tam tersine olarak, yüz seksen derece ile bir geri dönüş yapmıştır. Bu hususu gazetemizi devamlı ve dikkatli olarak takip ediyorsanız, muhtelif makalelerde anlatmaktayız.

b — Bizim iç politika tenkitlerimizle, gayeleri yalnız ve yalnız para kazanmak olan gazetelerin iç politika tenkitleri arasında mühim bir fark vardır. Bu farkı sizin gibi münevver arkadaşların anlamasını çoş isterdik. Anlatamamışsak, bu bizim kusurumuzdur. Biz sadece iç politika tenkidi yapmıyoruz, ayni zamanda bu tenkitleri yaparken, tenkit ettiğimiz hâdiselerin gerçek sebeplerini, bugünkü neticelerini ve yarın da alacağı istikametleri meydana koyuyoruz.

Bugün bu memlekette inkılâp olarak, ne görüyorsanız bunları, çok rica ederiz dikkat edin, hep kendilerine bir takım kötü damgalar vurularak susturulmuş olan muharrirler ilk defa söylemişlerdir. Meselâ polis vazife ve salâhiyet kanununun 18 inci maddesinin, halk aleyhindeki durumu, matbuat kanunu aleyhindeki tenkit, ve nihayet Demokrat Partinin şiar edindiği meseleler, tek dereceli seçim, bunlar hep ilk defa, bugün susmağa mecbur edilmiş kalem sahipleri tarafından meydana konmuş ve o zaman bu meseleler tehlikeli görüldüğü için, bu adamlar türlü nikbetlere uğramışlardır. Sonradan bu fikirleri, başkaları benimsemiş ve orta yere çıkarak, bunların şerefini de, millet önünde üzerlerine almak istemişlerdir. Uzun zaman sonra, bugünün tarihini yazacak olan namuslu insanlar, bu günün gazetelerinden bunu kolaylıkla anlayacaklardır. Fakat hakikî vatanperverlik ve milliyetperverlik, milletin hayrına iş yapmakta, yoksa bu işi ve bu işin şerefini şunun veya bunun alması değildir. Binaenaleyh bu muharrirler, bir şeref iddiasında değillerdir, feragat sahibidirler. Millet lehinde neticeler alınsın da, kim alırsa alsın. Fakat bunlar öyle kolay kolay olmuyor. Bu mücadelenin zoru, gerçeği bize, parsasını toplamak ta başkalarına düşüyor. Buna rağmen hâdiselerin gidişinden çok memnunuz.

Üçüncü ve dördüncü sualinizin cevabını da vermiş olduk sanırım.

Biz, düşündüklerimizi gizleyip, saklamadan söylemek ve konuşmak arzusundayız. Buna rağmen bize, bedavadan düşman olanlar var. Bu bedava düşmanlarımız, fikirlerini söylemiyorlar, veya bizim fikirlerimizi tenkit etmiyorlar, sadece iftira ediyorlar ve sadece küfrediyorlar ve meselâ arasıra yaptıkları gösterilerle, pazularının bizden kuvvetli olduğunu, seslerinin bağırmağa müsait, gür olduğunu isbat ediyorlar. Biz de böyle kuvvetli, gür sesli vatandaşlarımızın bulunduğuna memnun oluyoruz. Biraz da şöyle oturup, birbirimizin ne dediğini anlasak... Gerçek milliyetperver ve vatanperverlerin kimler olduğu, kimlerin sahte ve kandırılmış olduğu elbette gün gelince, anlaşılacaktır. Korkumuz, geç kalmış olmamızdır. Çünkü, dünya, biz istesek te istemesek te, ileriye doğru gidiyor ve bu millete daima dünya hâdiselerini kuyruğundan takip etmek müyesser oluyor. Muayyen ve zarurî neticelere varacak olan hâdiseleri, insanlar arzularına göre tanzim edemezler, bilâkis hâdiseler insanları yola getirir.

Gazetemize gösterdiğiniz ilgiye teşekkürle, selâmlar ederiz.

DEVLET KAPİTALİZMİ

(Baş tarafı 2 de)

zanır. Dünya pazarları eski kapitalistler tarafından taksim edilmiş olduğuna göre bu yeni tekelci kapitalistler için bir tek çare kalmıştır, HARP.

İşte sonradan kapitalist çerçeve dahilinde sanayileşen memleketlerde kapitalizm başından sonuna kadar devletle beraber gelişti. Ve nihayet elele veren bu tekelci kapitalistler milletlerini kısa zamanda dünya harbine sürüklediler. Almanya, İtalya, Japonya bu politikanın en bariz misalleridir. Bu memleketlerde burjuvazi başından sonuna kadar devletçi kaldı, bazan devletçilik, ve sonunda da Faşizm ve Nazizm isimleri altında, hemen daima liberalizm aleyhtarı ekonomik bir siyaset takip etmiştir

O halde kısaca diyebiliriz ki, burjuvazi kendisinin başa çıkamıyacağı haricî ve dahilî müşkülât ile mücadele etmek mecburiyetinde kaldığı zaman devletçiliğe baş vurmakta devlet teşkilâtını ele alarak bu teşkilâttan açıkça kendi leyhile istifade eylemektedir. Kendisini, bu yardıma muhtaç hissetmiyecek kadar kuvvetli bulduğu zaman liberal bir siyaset takip etmektedir.

Salı günleri çıkar halk gazetesi
Gazetenin kurucusu ve sekreteri:
Aziz NESİN
Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Rifat Ilgaz
Adres: Kumkapı, Derinkuyu Sok. No. 4
İSTANBUL
Telefon: 21131
ABONE:
Bir yıllık: 500 Kr.
Altı aylık: 250 Kr.
Fiatı: 10 Kr.
Yıl I — Sayı: 17 30 Kasım 1948 Salı
Dizildiği ve basıldığı yer: Osmanbey Matbaası

30 Sene evvel böyle diyorlardı

Celâl Nuri Beyin (Tarih-i Tedenniyat-ı Osmaniye) adlı kitabından alınmıştır:

★ Bir şahıs veya bir aile farzedelim ki, bütün hayatı mücadele, kavga, gürültü, dâva ve muhakeme ile geçsin. Bu şahsın veya ailenin başka şeylere bakmağa, başka işle uğraşmağa vakti olur mu? Diğerlerinin intikamına karşı gelmek, mahkeme kapılarında senelerce sürünme veya hakkının çiğnendiğini görmek insanın rahatını büsbütün kaçırır. İşte tıpkı bunun gibi, Türk milleti de asırlardır, huzursuzluk içinde bulunduğu içindir ki, ilerleyemiyor.

★ Türker üç devletle (Arap, Acem, Bizans) temasa geçtikten sonra, zaten medeniyette pek o kadar ileri olmadıklarından, bu üç milletin tesiri altında lisan, medeniyet, idare, ahlâk metaneti ve saireyi muhafaza edemediler. Onun için sırasile Arap, Acem, Bizans nüfuzu Türklerin iliklerine kadar işledi [1]. Bir zaman oldu ki, Osmanlı cemiyetinde İran mukallitliğinden başka hiç bir şey yapılmazdı. Her şeyin nümunesi İrandan gelirdi. Bozuk bir ahlâk, hususile büyük bir medeniyeti olmayan bir millete sirayet ettiğinden zavallı Osmanlı Türklerinin teşkil ettiği o ikbal devrinde, o azamet devrinde, kokmuş cemiyetlerin ahlâk bozukluğu ile bozuluyor, çürüyordu. Kolera mikrobu gibi Bizans ahlâkı Osmanlı cemiyetine girdi.

İşte, Osmanlılar, bu uzun uzadıya bahsettiğimiz nüfuzların birleşmesi ile hasıl olmuş acayip bir unsurdur.

[1] Celâl Nuri Bey, bunları otuz sene evvel yazmıştı. Otuz sene evvel bahsedilen (Acem, Arap, Bizans) yerini bugün de (Alman, İngiliz ve Amerika) ya bırakmıştır. Otuz sene sonra da ayni sözler (İngiliz ve Amerikalılar) ın tesiri olarak yazılabilir.

Elizabetin doğumu münasebetile:

Ne zaman öğreneceğiz

Yüzyıllar önce Roma imparatorlarından — Diyoklesyanus — saltanatının eteklerini toplayıp İstanbula göçerken:

«Nasılsa Anadolu sekenesi despotizme alışıktır, ora halkı hakkın değirmende olduğunu kabullenmiştir; ağızları vardır, dilleri yoktur; gözleri vardır, görmez; elleri vardır, tutmaz, yumşak başlı insancıklardır»

Diye düşünür, dünyanın cennet yerinde kuşunu nasıl tatlı — tatlı öttüreceğini kurar, yüreciğine su serpilirmiş.

Geçen Salı, gazeteler, kahvehanelerde pul çatlatan birtakım yakası rozetli gençlere, okuma bilen hamallara, küçük esnafa, büyük sermaye sahiplerine, baş müdürlere

«İngiliz kralının kızı doğurdu»

Diye haber saldırdılar. Radyo da söyledi. Okumak bilmeyip te Türkçe bilen vatandaşlar da Ankara radyosundan öğrendiler. Bilmem köylerde davul da çaldılar mı?

Kaç aydır gebe idi prensescik! Zaten işi gücü bıraktık, bizim prensese ha doğurdu, ha doğuracak diye hep bekliyorduk. Doğurur ya! Kadın kısmı doğurur; Erkek doğurur, kız doğurur. Senin karın, benim karım da doğurur. Bizimkiler «Buckingam» sarayında doğurmazlar, fakirhaneler de ebesiz doğururlar. Sonra bizim yumurcakların adları (son altes) le başlamaz; «Ali» olur, «Veli» olur.

Yarın, bir bakarsınız bu sevimli çocuk başınıza püsküllü bir kral oluverir; İnce bıyık bırakır, sırmalı elbise giyer, resmî daireleri gezer, orduları teftiş eder, selâm alır, selâm verir, sekiz atlı saltanat arabasına kurulur, kraliçe ile el - ele verip resim çektirir.

Yirminci asrın ortasında halkımızın — Diyoklesyanus — zamanını yaşıyan dedelerinden hiç farkı yok! Kimbilir, hâlâ kendimizi «imtiyazsız», sınıfsız kaynaşmış bir kütle» mi sanıyoruz?

Biz taş mıyız? Dağ başında kör kaya mıyız? Kimin kimden haberi var? Kimin dünyadan haberi var? Kendimizi, hâlimizi, ihtiyaçlarımızı, istismarın mânasını ne zaman öğreneceğiz?

Kapı - karşı komşumuz Hasan ustanın karısı hafta başlarında pastırma ile yumurtayı bulabilirse bayram yapıyor. Terlikleri yarım, elbisesi kirli, bacakları sefaletten çarpık, suratı hastalıktan sarı...

Çarşamba günleri mahallemizden çöpçü geçioyr. Hasan ustanın karısı bir haftanın soğan kabukları ile dolu çöp tenekesini eline alıp kapıya çıkıyor. Çöpçü lâfı uzatıp,

«hanımefendiciğim»

Diye aptal - aptal iltifat ederse Hasan ustanın karısı zekvinden bayılıyor, ağzı kulaklarına varıyor, koltukları kabarıyor, eli - ayağına dolaşıyor. Hasan ustanın karısı olduğunu, yarım şıpıtık terliklerini, hattâ amansız hastalığını unutuyor; Vallaha kendini «hanımefendi» sanıyor.

Halk kendi davalarına karşı böyle alâkasız kaldıkça, kendi sınıfını ve sınıfının menfaatlerini idrak etmedikçe daha senelerce, anasından emdiği süt burnundan gelecek ve aç tavuk gibi kendini buğday ambarında sanacaktır.

Yazan: F. Kabadayı